



ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СТАРА ЗАГОРА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Надка Стефанова Костадинова, научна специалност Икономика и управление /селско стопанство, ветеринарно-медицинска дейност, управленско счетоводство/, катедра Мениджмънт към Стопански факултет на Тракийски Университет – Стара Загора.

Рецензията е изготвена на основание: Заповед №681/10.07.2023 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на Научно жури, взето на първо заседание, проведено на 11.07.2023г.

Автор на дисертационния труд: Елена Димитрова Ташкова, катедра „Аграрна икономика“, СА „Д. А. Ценов“, Свищов за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност Икономика и управление /аграрна икономика/, професионално направление 3.8 Икономика.

Тема на дисертационния труд: „**ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ДИГИТАЛНИ ТЕХНОЛОГИИ В АГРАРНИЯ СЕКТОР**“

I. Кратки сведения за докторантурата и за докторантката

Докторантурата е задочна и е открита от катедра „Аграрна икономика“ към Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов. Дисертацията е обсъдена и е насочена за защита от същата катедра.

Докторантката Елена Димитрова Ташкова е компютърен инженер, завършила бакалавър, специалност „Компютърни системи и технологии“ в Югозападен университет "Неофит Рилски" – Благоевград през 2002г., след това магистратура по „Компютърни системи и технологии“ през 2013 г. и през 2019 г. магистратура по „Национална сигурност“ в същия университет.

От 01.06.2023 г. – досега работи в Държавен фонд „Земеделие“, Разплащателна агенция, Селскостопански пазарни механизми като Главен експерт.

Владее отлично английски, италиански, руски и френски на много добро ниво. Има отлични комуникационни и компютърни умения.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Предмет на научното изследване са възможностите за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор.

Обем - представеният за рецензиране дисертационен труд е в общ размер от 185 стандартни страници и се състои от увод, три глави, заключение, литература и приложения. Материалът е визуализиран чрез 22 бр. фигури и 31 бр. таблици.

Структурата (заглавна страница, съдържание, увод, изложение, заключение и библиография) и съдържанието на дисертационния труд са в съответствие с изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България.

Използвана литература – библиографският списък включва 111 литературни информационни източници, от които 85 български, 26 английски, в т.ч. 6 интернет сайта. Има 3 приложения към дисертационния труд.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалност на изследването – Представеният дисертационен труд разглежда актуален и значим за аграрния сектор проблем. Някои от по-важните аргументи, които обосновават необходимостта от дигитални трансформации са предизвикателствата да се внедрят иновативни инструменти в аграрния сектор. Докторантката се насочва към представяне на теоретични постановки и формулировки свързани с дигитализацията на селското стопанство и тенденциите в тяхното практическо приложение.

Коректно е подбран **обектът** на изследване – дигиталните технологии, от които се очаква да повишат ефективността на процесите, да се създадат нови продукти и услуги в икономиката в т.ч. и в селското стопанство.

Предметът на научното изследване е възможностите за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор.

Изследователската теза е логично следствие от темата на дисертационния труд – необходимо е използване на цифрови технологии за разработване на устойчиви решения за настоящите и бъдещи предизвикателства в аграрния сектор.

Целта и задачите на дисертационния труд са точно и ясно формулирани, адекватни на обекта на изследване, като се проследява и анализира приложението на дигитални технологии в аграрния сектор.

Използваната методология на изследването, обхващаща различни методи и подходи, е подходяща за целта и задачите на изследването и е приложена коректно.

Считам, че в дисертационния труд правилно са поставени ограничителните условия на изследването, а именно периодът на изследване е ограничен от 2014 г. до 2020 г., тъй като създава условия за базиране на изследването върху достъпни публични данни, позволяваща авторова интерпретация и дава възможност да се проследи състоянието на дигитализацията в аграрния сектор след мерките, реализирани в този седемгодишен програмен период.

Изложението на дисертационния труд е представено в три глави, като е постигната добра балансираност по отношение на техните обеми, а също така и на отделните им параграфи. Възприет е класически подход на структуриране на дисертация с разграничими и логически обвързани теоретична, методико-аналитична

и проектна части, които в своята съвкупност представляват едно самостоятелно завършено изследване.

В *глава първа* е извършен задълбочен преглед на теоретичните аспекти на дигиталните технологии. Представена е ролята на държавата за развитие на дигиталните технологии в икономиката. Разгледани са съществуващи принципни модели за въвеждане на дигитални технологии в аграрния сектор. Докторантката правилно отбелязва, че в страната ни липсват задълбочени анализи за състоянието и развитието на дигитализацията в селското стопанство и селските райони на България, независимо от голямата им теоретическа и практическа значимост.

Глава втора е посветена на дигиталните технологии като инструмент за цифрова трансформация на аграрния сектор. Тя задава концептуалната рамка за дигитална трансформация в икономиката в т.ч. в аграрния сектор. Прецизно е систематизирана ролята на институциите в този процес като представя европейската и национална политика за дигитална трансформация на аграрния сектор. На базата на общи модели за осъществяване на т.нар. четвърта индустриална революция докторантката разработва модел, от който се очаква генериране на икономически ползи за земеделските стопанства.

В *глава трета* е апробиран авторовият модел за дигитализация в аграрния сектор в периода 2014-2020 г. Задълбочено са изследвани факторите, влияещи върху въвеждането на дигиталните технологии в селското стопанство. Докторантката проследява успешното приложение на дигитална система ONDO Smart Farming в селското стопанство, като за целта са проучени 6 стопанства, от които едно споделя чужд опит от внедряване на дигиталната технология, в резултат на което моделът е апробиран частично. Точно и ясно са представени авторови препоръки за повишаване на ползите от дигиталните технологии в аграрния сектор.

Всяка глава от дисертационния труд завършва с адекватно обобщени изводи.

В **заклучението** на дисертационния труд докторантката представя обобщени теоретични постановки, резултати, постигнати при проучването, формулира основни изводи, които доказват тезата на дисертационния труд.

Считам, че дисертационният труд е оригинално и задълбочено научно изследване, лично дело на автора. Докторантката е спазила правилата на научната етика, като е цитирала коректно използваните литературни източници. Правилно са извършени изчислителните процедури и статистическата обработка на емпиричните данни. Дисертационният труд е много добре илюстриран и онагледен.

Авторефератът е представен във вид, който отговаря на изискванията, като отразява в обем от 38 страници съдържанието на дисертацията и постигнатите основни научни и приложни резултати. Справката за приносите коректно отразява постигнатите от автора резултати, които изцяло приемам.

Представената ми за рецензиране дисертация доказва, че докторантката е придобила задълбочени теоретични знания по изследваната проблематика и има способност да провежда самостоятелни научни изследвания.

Докторантката е публикувала по темата на дисертационния труд 3 самостоятелни публикации, от които една е в сборник от международна научно-практическа конференция и две в годишен алманах „Научни изследвания на докторанти“, Свищов.

IV. Въпроси, препоръки и бележки

Имам въпроси и препоръка към докторантката:

В кои подсектори на аграрния сектор намират най-широко приложение дигиталните технологии?

Какви знания, умения и способности трябва да се придобият, които да спомогнат за създаване на цифрови операционни модели, приложими в аграрния сектор?

Препоръчвам на докторантката в бъдещата ѝ научна дейност да публикува изследванията си в специализирани, реферирани и индексирани научни списания.

V. Заключение

Дисертационният труд на докторантката Елена Димитрова Ташкова на тема: „Възможности за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор“ е завършено самостоятелно научно изследване, посветено на актуален икономически проблем. Поставените цел и задачи на изследването са успешно изпълнени.

Считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. С убеденост ще гласувам за присъждане на образователна и научна „Доктор“ на Елена Димитрова Ташкова по научна специалност „Икономика и управление“ /аграрна икономика/.

31.08.2023 г.

град Стара Загора

Подписът е заличен на основание
Рецензент: чл. 4, ал. 1 от Регламент 679/2016 г.

/проф. д-р Н. Костадинова/